

Á Mesa do Parlamento

A Comisión Promotora formada por Jorge Álvarez, Carme Adán, Ramón Soler, Pilar Fariñas, Mercedes Oliveira, Alberto Mariño, Inés Fernández Buján, Bieito Sousa, Manuel Anxo Fortes Torres, Eva Garea dacordo coa Lei 7/2015 de agosto, de iniciativa lexislativa popular e participación cidadá no Parlamento de Galicia presenta a seguinte Proposición non de Lei para o seu debate en Pleno:

Existe un acordo unánime en que a filosofía é unha das dimensións máis profundas na formación, na constitución intelectual, e non só intelectual, dunha persoa; en que a filosofía, antes que unha determinada especialidade dun conxunto de profesionais, é algo ao que todo o mundo está chamado, pois dalgún modo todo o mundo, segundo os momentos, faise preguntas filosóficas, medita, pensa filosoficamente, fai verdade o *dictum* de que “todo ser humano é filósofo”. Non existe menor unanimidade en considerar a filosofía, e así o foi tradicionalmente, como un certo culmen na formación, sen o cal todo o construído ata aí parecería quedar inacabado, incompleto, sen que se puidese reafirmar, ao tempo que redimensionar , todo o aprendido.

E, certamente, a filosofía como unha reflexión de segundo grao, que se fai cargo das ciencias, dos saberes e das accións, e, en definitiva, da experiencia humana, para preguntarse acerca de todo iso, para os contemplar nas súas articulacións, na súa posible totalización, representa un nivel de integración dos saberes e prácticas, de conciencia sobre o admitido e feito, sobre o dado e o posible, que cando falta non é tan só unha mera lagoa de saber o que se produce, senón que á falla de consolidación do aprendido se lle une unha especie de incompletitude formativa, humana que

podería recollerse sinxelamente como un estado de desorientación, de quebra de conciencia, de certa vulnerabilidade intelectual.

Toda a tradición europea - desa Europa da que non ten sentido falar sen os nomes de Heráclito, Platón, Aristóteles, Descartes, Espinosa, Hume, Kant, Hegel, Marx, Nietzsche, Beauvoir, Arendt..., da que non pode falarse sen a filosofía mesma- foi moi consciente deste lugar da reflexión filosófica, e por iso, de maneiras diversas, procurou dotar aos seus cidadáns cun ensino da filosofía o máis sistemático posible. En certo sentido, a democracia exixía que a formación na filosofía non fora reservada a unhas elites egrexias, as únicas, como o que sucedía coa teoloxía noutro tempo, que podían ter acceso ao que denominaban as grandes cuestións, as últimas preguntas, ao sentido ou o sen sentido de todo. A igualdade nos dereitos, o fin das barreiras sociais, demandaba, ao mesmo tempo, a eliminación das barreiras de acceso a esa dimensión intelectual de auténtica plenificación humana. Do contrario, intelectual e culturalmente falando, o Antigo Réxime manteríase en pé, a lacerante división entre as cultivadas elites e as xentes necesitadas da guía doutro, dunha autoridade ou dun pastor, constantemente mantidos na heteronomía, sen ser capaces de pensar por si mesmos. Cidadanía plena é isto; por iso nos atrevemos a afirmar que non hai cidadanía, no senso máis fondo do termo, sen filosofía. Ese sería o modo cabal en que a democracia viña a cumprir o fondo nexo que Aristóteles formulara entre o home como *ser de lógos*, de razón e palabra, e como *ser de pólis*.

E, con todo, énos aquí hoxe na triste situación de ter que reivindicar para as nosas escolas que esta ensinanza non desapareza. Por se mesmo isto representa xa o síntoma dunha grave crise no noso sistema educativo, o que é máis preocupante nun contexto nada pasaxeiro de fondos cambios de todo tipo (tecnolóxicos, sociais, económicos, políticos, comportamentais, de

valores) que afectan fundamentalmente ás nosas vidas, que teñen como un dos seus efectos máis relevantes a perda de sentido, de orientación no mundo, de seguridade nas pautas e formas conductuais que gobernan a nosa existencia, un xeral non saber a que aterse. Denominacións diversas, que circulan en todos os medios, nos falan disto (anomia, crise de civilización, posverdade, poshumanidade, posdemocracia, sociedades líquidas...). Esta é a situación paradóxica, que cando as circunstancias do noso entorno nos demandan máis apremiantemente instrumentos conceptuais para saber confrontarnos a elas, aqueles se nos subtraen, deixan de ofrecerse nos nosos programas educativos. Unha orientación pragmatista, de adaptación inmediatista ás demandas de certo mercado, lamina progresivamente o equipamento teórico dos nosos e das nosas escolares, quedando exposto/ass, inermes para enfrontarse autónomamente ao seu mundo. E non cabe dúbida que unha boa parte do arsenal que nos arma ante iso atópase no pensamento dos mais grandes, niso que se chama Historia da Filosofía. Nos últimos tempos, no estado español, se veñen producindo distintas modificacións no sistema educativo que na súa diversidade conflúen nunha progresiva retirada da educación en filosofía. A última é a representada pola chamada lei Wert, que comporta a supresión da Historia da Filosofía como materia común para o alumnado que culminan o seu bacharelato. Por primeira vez vaise dar a situación de alguén que obtendo o título dun ensino ao que se aspira podan acceder toda a cidadanía, aos seus dezaioito anos, capaz de elixir e ser elixido/a na area pública, que se incorpora ao mundo do traballo ou continúa estudos superiores xa especializados, non vai saber sequera quen era Aristóteles ou Kant, o que non sería máis que unha deficiencia, por clamorosa que fora, na súa preparación, se non comportara unha demediación intelectual e humana na súa equipaxe para confrontarse o seu mundo como individuo e suxeito cidadá pleno.

E por todo iso que:

“O Parlamento de Galicia insta á Consellaría de Educación a:

1. No marco das súas competencias realizar as adaptacións necesarias para incluír na oferta educativa do Bacharelato a obligatoriedade da Historia da Filosofía como materia troncal.

2. Instar ao Ministerio de Educación do Goberno do Estado a propiciar nos traballos para o denominado Pacto educativo un debate en profundidade sobre a situación da Filosofía no sistema educativo e a necesidade da súa pervivencia .”